

SISTEME DE ORGANIZARE

ÎN COMPOZIȚIA DECORATIVĂ

Prof.înv.primar Covor Daniela

Liceul Tehnologic nr. 1, Fundulea

Necesitatea de a confecționa obiecte utile și totodată frumoase este una din aspirațiile omului care, urmărind funcționalitatea printr-o formă adecvată, caută să le și ornameze. Artă decorativă este considerată una dintre primele lui manifestări artistice.

La începuturi, decorația era subordonată principiului raționalității, modelarea ținând seama de natura materialului. Mărturie stau: bogăția ornamentală în lemn, în Persia, austeritatea monumentală a lucrului în granit, în Egipt, varietatea formelor din pământ ars, în Creta. Renașterea, care aduce triumful fanteziei, structurează moștenirea antică și medievală, explorând toate tipurile de ornamente (geometrice, zoomorfe, vegetale etc.) reprezentate în clase și categorii decorative. Aportul Renașterii, dezvoltat și reprezentat de-a lungul secolelor (în stilurile clasice franceze, în școlile naționale din epoca barocă și rococo, în școala preraphaelită engleză etc.) avea să fie revoluționat, în condițiile societății moderne, către sfârșitul secolului al XIX-lea, când se stabilește interesul unor noi valențe ale decorativismului.

Apar grupări și curente artistice care dau o nouă formă artei decorative, în spiritul unei clarități și simplități funcționale, dominate de o viziune geometrică: curentul Bauhaus, care militează pentru ideea unității artei și tehnicii, Art Deco sau Op-art, unde tehnicile diverse și divers folosite vor să marcheze declinul tabloului de șevalet, pictura tinzând să se integreze treptat altor arte, spre a construi noi sinteze și limbaje artistice.

Din punct de vedere estetic, în artă decorativă se află criteriul corespondenței stilistice cu ambientul local sau general-cultural, în care obiectul cu aspect decorativ urmează să se înscrie. Dar, în egală măsură, pot interveni și criterii parțial sau integral extraestetice, cum ar fi relația concretă cu o anumită tradiție artistică sau general culturală.

Termenul de decorație desemnează procesul de aplicare a variate elemente pentru înfrumusețarea unor obiecte. Astfel, ornamentul de pe un vas este mai apoi decorația vasului. Decorația este aplicată pe nenumărate obiecte, iar stilul poate varia foarte mult, fiind determinat mai întâi de destinația materialului obiectului decorat și, în al doilea rând, de ideile care circulă în diferite perioade între popoare.

Motivele rezultate din aranjarea ritmică a punctelor și liniilor, din secționarea regulată a unghiurilor, din formarea și divizarea figurilor închise, sunt urmate de forme din natură, oferite spre reproducere ornamentală de domeniile vegetal și animal și de cadrul omenesc. Acestea, la rândul lor, sunt urmate de obiectele artificiale sau formele preluate din artă, tehnologie și știință (care de obicei sunt grupate în clasa trofeelor, emblemelor etc).

Ornamentele geometrice sunt cele mai vechi, comparativ cu celelalte elemente ale decorației. Îmbrăcăminte și obiectele sălbaticilor, ca și tatuajele indienilor din America o dovedesc.

Toate aceste elemente ale decorației sunt „ingredientele” care, asamblate și aplicate în diverse aranjamente sau compoziții, ținând seama de anumite rețele recunoscute, denumite *principii*, conduc la realizarea unei *compoziții decorative*.

Ca tipuri de rețele folosite în compoziția decorativă, apar trei variante:

- * compoziții decorative, în care elementele compoziționale, figurative sau nonfigurative, sunt organizate după principiile compoziției plastice, în care ritmul este variabil (tapiserii, picturi aplicate pe diferite obiecte etc);

- * compoziții decorative tradiționale unde, datorită principiilor specific decorative, elementele compoziționale egale ca mărime și formă sunt organizate în registre sau rețele regulate, într-un ritm constant (chenare, borduri, jocuri de fond etc);

- * compoziții decorative moderne (Op-art, grafica pe calculator etc), unde elementele compoziționale inegale se organizează pe baza unor structuri ordonate, după anumite principii matematice și se repetă într-o ordine succesivă.

Modificarea succesivă a formelor, folosește principiul *secțiunii de aur*, spiralei, parabolei, creează efecte spațiale. Sugerarea modificării succesive a spațiului, efectele cinetice se pot realiza astfel:

- * cu ajutorul culorii, gradația și degradeul valoric, combinat cu contrastul închis-deschi, simultan, efectul spațial al culorii;

- * prin linii drepte trasate progresiv, crescător sau descrescător, în progresie matematică;

- * prin linii curbe cu efect concav sau convex;

- * printr-o rețea curbilinie spiralată, cu efect de rotație.

Iluzia de mișcare este dată de mișcarea privitorului prin fața imaginii.

În compoziția decorativă predomină funcția statică a elementelor. Spațialitatea se sugerează cu ajutorul unor ornamente de forma unor corpuri geometrice, prin suprapunerea unor forme sau linii, care dau impresia de aproape-departe, prin folosirea unui model gradat de la închis la deschis, pe principiul umbrelor și luminilor, care dau impresia profunzimii sau reliefului, prin efectul contrastului simultan.

Timpul își pune amprenta și asupra artei. Astfel, genurile artelor decorative (tapiseria, scenografia, ceramica, vestimentația, designul, arta bijuteriilor etc) capătă astăzi o importanță din ce în ce mai mare, ele răspunzând, ca și în epocile trecute, aceleași funcții, care se întrepătrund: funcția utilitar-practică, de simbolizare și cea estetică. Noul este atitudinea și conceptul, respectându-se astfel distanța dintre funcțiune și ficțiune. În arta decorativă, imaginația și posibilitățile de exprimare sunt nelimitate.